

VALIE EXPORT

ROLE ŽENY

Vídeňská Albertina připravila obsáhlou retrospektivu jedné z nejvýraznějších osobností domácí a světové scény. Svou feministickou pozicí **VALIE EXPORT** tematizovala roli ženy a umělkyně od konce šedesátých let minulého století. *Prostřednictvím veřejných akcí ukazovala, jak zranitelné může být ženské tělo v kontextu patriarchálních struktur.*

TEXT LUCIE DRDOVÁ / FOTO ALBERTINA

Rakouská umělkyně VALIE EXPORT je výjimečná jak svoji vrstevnatou prací s různými uměleckými médii, tak jasně formulovanými výpověďmi několika zásadních témat. VALIE EXPORT dosáhla za svou šest dekad trvající kariéru světového uznání především svými provokativními performancemi a kritickými pracemi pojednávajícími o zobrazení a reprezentaci obrazu v masmédiích. Primárním zaměřením byla vždy otevřená až radikální tematizace role ženy ve společnosti a širší kontext feminismu.

V posledních letech přední světové instituce a muzea dávají prostor výrazným umělkyním, a navíc z oblastí, které stály dosud spíše stranou kunsthistorického zájmu. V druhém plánu se akcent na tuto skupinu projevil na trhu s uměním, kdy se prostřednictvím galerijních zastoupení umělkyně častěji ocitly na mezinárodních veletrzích a vstoupily do hledáčku sběratelské obce.

TĚLO JAKO PROSTŘEDEK

Ačkoli VALIE EXPORT do této skupiny patří, na odbornou pozornost nemusela čekat dlouhá desetiletí. Rakouské prostředí, a především jeho instituce vždy pečovaly o vlastní umělce a umělkyně a prostřednictvím kulturní politiky dokázaly vytvořit příznivé podmínky pro lokální scénu. Dílo umělkyně je kvalitně zpracováno a dostatečně zasazeno do kontextu mezinárodního diskurzu své doby.

Současná výstava nabízí přehled zásadních prací mezi lety 1966 a 2009 včetně důležitých akcí, tzv. Expanded-Cinema, veřejných performancí a intervencí, konceptuálních fotografií nebo prací s jazykem. Hlavně v oblasti nových médií a performance byla průkopnicí, když používala své tělo jako výrazový prostředek. VALIE EXPORT dokázala prostoupit hranice jednotlivých prostředků, přičemž opakovaně řešila podobná či stejná témata a motivy, které tak dokázala zasazovat do nových souvislostí.

ZAOSTŘENO NA FOTOGRAFIE

Vztah ženy, resp. ženského těla a jeho reprezentace, performance a statického obrazu či subjektu a prostoru je ústředním motivem celoživotního díla umělkyně, která se přirozeně pohybuje mezi oblastmi tzv. body-art, filmu, instalace nebo kresby. Zvláštní kapitola výstavy je věnována významu fotografie v díle VALIE EXPORT. Nepoužívala ji výhradně jako dokumentaci svých akcí, ale experimentovala s ní jako legitimní součástí svých instalací nebo se stala svébytným médiem. Některé své performance zamýšlela výhradně pro zachycení ve fotografii. Performerka tak kriticky poukazovala na vztah mezi obrazem a realitou v běžných médiích.

Počátky radikálních akcí VALIE EXPORT zapadají do kontextu tzv. vídeňského akcionismu. Umělkyně se však vyhrazovala vůči expresivnímu patosu tohoto směru a výhradně se orientovala na postavení ženy v tehdejší společnosti a formulovala svoji kritiku médií ve zcela jasně definovaném poli. Jedním z pregnančních příkladů je vůbec její pseudonym, kdy si zvolila VALIE EXPORT (psáno výhradně kapitálami) jako příznak jak osvobození se od jména otce a bývalého manžela, tak vnitřně od umělecké scény, které dominovali muži. Následně ji amatérská fotografka zachytila ve výmluvném a nekompromisním portrétu s cigaretou a balíčkem s vlastní značkou VALIE EXPORT – SMART EXPORT (1970). ●

